

Lech Kalinowski

(1920-2004)

Lech Kazimierz Hieronim Kalinowski urodził się 12 września 1920 r. w Krakowie. Był synem wykształconego we Lwowie prawnika, Stanisława Kalinowskiego, sędziego Sądu Okręgowego w Lublinie oraz adwokata i wieloletniego dziekana lubelskiej Izby Adwokackiej. Jego matką była Maria z domu Zawirska. Pierwsze lata dzieciństwa spędził w domu rodzinnym w Lublinie. W wieku lat dziewięciu został oddany do Zakładu Naukowo-Dydaktycznego OO. Jezuitów w Chyrowie, elitarnej szkoły średniej o profilu klasycznym dla młodzieży męskiej, cieszącej się ogromną renomą. Mieszkając w tamtejszym konwikcie, odbył naukę w klasie wstępnej i ośmiu klasach gimnazjalnych. Wysoki poziom i wielokierunkowość nauczania w Chyrowie w istotny sposób ukształtowały jego osobowość, dały staranne wykształcenie i niewątpliwie oddziaływały na dalszy rozwój intelektualny.

W maju 1938 r. Kalinowski złożył pomyślnie egzamin dojrzałości. Po maturze rozpoczął studia w Konserwatorium Towarzystwa Muzycznego we Lwowie, w klasie fortepianu, pod kierunkiem Tadeusza Majerskiego. Równocześnie podjął studia historii sztuki na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Jana Kazimierza. Katedrą historii sztuki kierował wówczas Władysław Podlacha. W roku akademickim 1938/1939 Kalinowski słuchał m.in. wykładów Karoliny Lanckorońskiej o malarstwie Giotta i Rembrandta, brał udział w prowadzonych przez nią ćwiczeniach o sztuce renesansu. Ten krótki kontakt z wybitną osobowością zaważył na dalszych jego losach i drodze życiowej.

Okres drugiej wojny światowej i okupacji spędził w Lublinie, poświęcając czas wolny od pracy zarobkowej na samokształcenie w dziedzinie historii sztuki i doskonalenie znajomości języków obcych, zarówno klasycznych, jak i współczesnych. Wkrótce po wyzwoleniu Lublina spod okupacji niemieckiej, w lipcu 1944 r. podjął pracę w Muzeum Lubelskim, gdzie pracował do kwietnia roku następnego. Następnie w celu kontynuacji studiów przeniósł się do Krakowa. Już 1 czerwca 1945 r. został zatrudniony w Uniwersytecie Jagiellońskim, a jesienią rozpoczął studia historii sztuki na Wydziale Humanistycznym. Równocześnie do roku 1949 pełnił funkcję asystenta-wolontariusza w Zakładzie Historii Sztuki, kierowanym przez Adama Bochnaka, a w latach 1948-1949 pracował jako asystent w Muzeum Historii Sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego. W trakcie studiów, od roku 1948, wykładał historię sztuki w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Krakowie, przekształconej później w Akademię Sztuk Pięknych, oraz w krakowskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej.

W czerwcu 1949 r. Kalinowski uzyskał magisterium z filozofii na podstawie pracy *Pochodzenie i powstanie piety średniowiecznej* i od września podjął obowiązki

asystenta kontraktowego w Zakładzie Historii Sztuki UJ. W grudniu tegoż roku obronił rozprawę doktorską pt. *Ze studiów nad Mistrzem Pięknych Madonn. Zagadnienie piety średniowiecznej*. Promotorem był Adam Bochnak. Uzyskawszy stopień doktora filozofii, Lech Kalinowski awansował 1 września 1950 r. na etat starszego asystenta. 1 października 1951 r. objął stanowisko adiunkta. W maju 1952 r. powierzono mu funkcję sekretarza naukowego nowo utworzonego Zespołu Katedr Historii Sztuki UJ, kierowanego przez Wojśława Molè. W roku 1955, w następstwie reform szkolnictwa wyższego z początku lat pięćdziesiątych, Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki nadała mu tytuł naukowy docenta, przyznany na podstawie dorobku naukowego, bez uzyskania habilitacji. Całokształt jego dokonań naukowych i dydaktycznych opiniowali Wojśław Molè i Tadeusz Dobrowolski. Od 1 lipca 1955 r. docent doktor Lech Kalinowski objął stanowisko samodzielnego pracownika nauki w Katedrze Historii Sztuki Wydziału Filozoficzno-Historycznego UJ. Kiedy w październiku 1956 r. utworzono Instytut Historii Sztuki UJ, wszedł do zespołu pracowników Katedry Historii Sztuki Średniowiecznej kierowanej przez Wojśława Molè i został sekretarzem naukowym Instytutu. Równocześnie, do roku 1958, był zatrudniony w wymiarze połowy etatu w Państwowym Instytucie Sztuki w Warszawie.

Po odejściu na emeryturę Wojśława Molè w roku 1960 objął po nim Katedrę Historii Sztuki Średniowiecznej, w 1970 r. przemianowaną na Zakład Historii Sztuki Średniowiecznej, a w roku 1979 – na Zakład Historii Sztuki Dawnej. Od jesieni 1960 do roku 1964 pełnił również funkcję kierownika Gabinetu Rycin Biblioteki PAN w Krakowie. Po odejściu na emeryturę Tadeusza Dobrowolskiego, od października 1969 do roku 1970 sprawował przejściowo opiekę nad Katedrą Historii Sztuki Nowoczesnej.

Tytuł profesora nadzwyczajnego nauk humanistycznych Lech Kalinowski otrzymał w roku 1962, a profesora zwyczajnego w roku 1977.

W ramach pracy dydaktycznej na Uniwersytecie Jagiellońskim prowadził początkowo proseminaria z różnych dziedzin historii sztuki, a następnie seminarium magisterskie z zakresu sztuki średniowiecznej. Równocześnie przez wiele lat głosił wykład poświęcony historii doktryn artystycznych, a także wykłady monograficzne, m.in. *Malarstwo Giotto*, *Rzeźbiarze z rodu Pisanich*, *Tradycje antyczne w sztuce średniowiecznej*.

Był promotorem 109 prac magisterskich z historii sztuki. Swoim seminarzystom i magistrantom stawiał wysokie wymagania oraz ambitne zadania, powierzając do opracowania trudne zagadnienia i inspirując do ciągle nowych poszukiwań i interpretacji. Był bardzo dobrym dydaktykiem, obdarzonym cierpliwością i wyrozumiałością dla młodych adeptów historii sztuki. Zapewne i dlatego znaczna część ich prac została opublikowana w formie artykułów.

Już w drugiej połowie lat pięćdziesiątych prowadził nieformalne, prywatne seminarium doktoranckie dla grupy krakowskich historyków sztuki, na którym powstały rozprawy doktorskie Marii Michalskiej-Skubiszewskiej, Anny Różyckiej Bryzek, Klementyny Żurowskiej, Jerzego Banacha i Andrzeja Fischingera. Tematy tych prac dobitnie świadczą o jego erudycji i wielokierunkowych zainteresowaniach. Ogółem wypromował 13 doktorów i wykształcił szerokie grono uczniów. Kierował pracą

doktorską m.in. Paula Crossley'a, był promotorem rozpraw Klementyny Żurowskiej (1964), Macieja Gutowskiego (1969), Marii Michalskiej-Skubiszewskiej (1969), Ewy Śnieżyńskiej-Stolotowej (1969), Jerzego Gadomskiego (1970), Józefa Matuszczaka (1971), Małgorzaty Procek (1975), Beaty Biedrońskiej-Słotowej (1985), Wojciecha Marcinkowskiego (1986), Jerzego Miziołka (1987), Bogny Jakubowskiej (1988), Pawła Pencakowskiego (1988), Mariana Korneckiego (1989). Ponadto był autorem niezliczonej liczby recenzji doktorskich i habilitacyjnych napisanych nie tylko na krakowskiej uczelni. Zwracano się do niego ze wszystkich ośrodków naukowych w kraju z prośbą o opinie, recenzje i konsultacje.

Lech Kalinowski przywiązywał ogromną wagę do poziomu nauczania, czego wyrazem była dbałość o dostęp do najnowszej literatury i wyjazdy stypendialne. W roku 1972 powierzono mu opiekę nad biblioteką Instytutu Historii Sztuki UJ. W konsekwencji jego starań i zabiegów dziś jest to najpoważniejszy księgozbiór z zakresu historii sztuki w południowej Polsce. Przez wiele lat zasoby biblioteki wzbogacał licznymi darami pozyskiwanymi w czasie podróży naukowych i dzięki swoim kontaktom zagranicznym. Od lat dziewięćdziesiątych stały się możliwe zakupy cennych publikacji dzięki środkom z Fundacji Lanckorońskich i Fundacji Paula Getty'ego. Wielu nie tylko historyków sztuki, lecz historyków, archeologów, muzykologów czy filologów zawdzięcza zagraniczne stypendia jego poparciu.

Sam profesor odbył liczne podróże naukowe, w trakcie których pracował w bibliotekach europejskich i amerykańskich instytucji naukowych oraz nawiązał kontakty z wieloma uczonymi. Po latach braku możliwości wyjazdu na Zachód, na początku 1956 r. po raz pierwszy pojechał do Włoch i mógł zobaczyć Rzym, Florencję, Pizę, Wenecję, Genuę i Mediolan. W lecie 1956 r. wyjechał do Francji, aby uczestniczyć w sesji letniej w Centre d'Etude Supérieure de Civilisation Médiévale w Poitiers. We wrześniu 1958 r. wziął udział w XIX Międzynarodowym Kongresie Historyków Sztuki w Paryżu i wygłosił tam wykład: *Influence de l'art français sur le sculpture médiévale en Pologne*. W roku akademickim 1958/1959 uzyskał stypendium Fundacji Forda i dzięki temu mógł zrealizować wyjazdy naukowe do Francji, Włoch, Hiszpanii, Niemieckiej Republiki Federalnej oraz do Anglii. W Londynie pracował w bibliotece Instytutu Warburga i tam zapoznał się z badaniami ikonologicznymi. W Londynie po dwudziestu latach od lwowskich studiów ponownie spotkał Karolinę Lanckorońską, dzięki której i dzięki stypendiom przyznawanym przez nią mógł w latach następnych prowadzić kolejne badania i wyjeżdżać za granicę.

W roku akademickim 1964/1965 przebywał w Stanach Zjednoczonych, gdzie pracował naukowo w Institute for Advanced Study w Princeton, w stanie New Jersey. Rezultaty swoich badań przedstawił w Institut of Fine Arts w Nowym Jorku. W drodze powrotnej do Polski zatrzymał się w Paryżu oraz w Londynie, gdzie w Instytucie Warburga wygłosił wykład na temat badań prowadzonych wówczas w Tyńcu.

W roku 1969 przez jeden semestr był wykładowcą John Hopkins University w Baltimore w stanie Maryland w Stanach Zjednoczonych. W lecie 1972 r. powierzono mu wykłady w czasie sesji letniej w Centre d'Etude Supérieure de Civilisation Médiévale w Poitiers. W roku akademickim 1974/1975 przez jeden semestr wykładał w Londynie w Courtauld Institut of Art oraz w Manchesterze. W 1979 r. uczestniczył

w XXIV Międzynarodowym Kongresie Historii Sztuki w Bolonii. W latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku odbył wiele podróży naukowych po Europie, prowadząc studia i kwerendy głównie w Rzymie i Londynie.

Na emeryturę przeszedł 1 października 1990 r., ale kontynuował pracę w Instytucie Historii Sztuki w wymiarze jednej czwartej etatu, na podstawie umowy o pracę¹. Pozostał aktywny naukowo, był nadal przewodniczącym Rady Naukowej Instytutu Historii Sztuki UJ, pracował dalej nad korpusem witraży, służąc wielu osobom pomocą i radą w sprawach merytorycznych. Zmarł po krótkiej chorobie 15 czerwca 2004 r. w Krakowie. Jego pogrzeb na Cmentarzu Salwatorskim zgromadził wielką rzeszę osób świadomych, że odszedł wielki uczony i nauka polska poniosła wielką stratę².

Zainteresowania badawcze i zakres badań prowadzonych przez Lecha Kalinowskiego były bardzo rozległe. Był przede wszystkim mediewistą, ale jego badania wykraczały poza ramy średniowiecza i obejmowały niemal wszystkie dziedziny sztuki od antyku po renesans i barok, jak również metodologię i teorię sztuki. Wiele uwagi poświęcił tradycjom antycznym w sztuce, wskazując trwanie pewnych motywów przez dwa tysiąclecia³. Pisał również o malarstwie niderlandzkim, zwracając uwagę, że jest to swoisty fenomen w sztuce europejskiej⁴, a także o obrazach Caravaggia⁵ i teorii sztuki Williama Hogartha⁶.

Już pierwsza rozprawa o genezie piety średniowiecznej, która została opublikowana w roku 1952, jest świadectwem erudycji autora oraz dojrzałości i doskonałości warsztatu⁷. W pierwszej połowie lat pięćdziesiątych powstały dwie kolejne fundamentalne rozprawy poświęcone Drzwiom Gnieźnieńskim⁸ oraz kaplicy Zygmuntow-

¹ Archiwum UJ, Kraków, DSO Teczka personalna: Lech Kalinowski, WHm 196 Lech Kalinowski, WHm 197 Lech Kalinowski, KM 56 Lech Kalinowski, KM 57 Lech Kalinowski, WFM 32 Lech Kalinowski; Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie, K III-92, 10mb; zob. także o rodzinie Kalinowskich – R. Kalinowski, *Ścierajcie próżność moją. Życie i los Stanisława Kalinowskiego, Lublinianina ze Lwowa*, Kraków 2014.

² Wspomnienia po śmierci Lecha Kalinowskiego opublikowali m.in.: A. Małkiewicz, *Pożegnanie Mistrza*, *Biuletyn Historii Sztuki* 67, 2005, nr 1/2 s. 26; T. Węclawowicz, *Lech Kalinowski (1920-2004)*, *Wiadomości Konserwatorskie* 13, 2004, s. 143; K. Żurowska, *Lech Kalinowski (12 IX 1920 – 15 VI 2004)*, *Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności* 2003/2004, Kraków 2005, s. 256-260; J. Gądomski, *Lech Kalinowski 1920-2004*, *FHA SN* 10, 2005, s. 7-26 (tamże pełna bibliografia prac Lecha Kalinowskiego); A. Olszewska, *Lech Kalinowski (1920-2004)*, *RHS* 37, 2012, s. 69-80.

³ L. Kalinowski, *Motywy antyczne w dekoracji kaplicy Zygmuntowskiej*, *FHA* 12, 1976, s. 67-94; tenże, *Antyk w sztuce polskiej*, w: *Tradycje antyczne w kulturze europejskiej – perspektywa polska*, Warszawa 1995, s. 19-64.

⁴ Tenże, *Malarstwo wczesnoniderlandzkie. Między gotykiem a renesansem*, w: *Niderlandyzm w sztuce polskiej*, Warszawa 1995, s. 11-23.

⁵ Tenże, *Co naprawdę przedstawia obraz Caravaggia?*, *Tygodnik Powszechny* 1996, nr 47, s. 11; tenże, *Caravaggia „Wieczerza w Emmaus” w National Gallery w Londynie*, *FSA SN* 4, 1998, s. 9-12.

⁶ Tenże, *Hogarth teoretyk sztuki – Hogarth the Theoretician of Art*, w: *Hogarth i jego wiek. Arcydzieła grafiki osiemnastowiecznej z Gabinetu Rycin w Bibliotece Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie [katalog wystawy]*, Kraków 2001, s. 7-12, 13-18.

⁷ Tenże, *Geneza Piety średniowiecznej*, *Prace Komisji Historii Sztuki* 10, 1952, s. 153-260.

⁸ Tenże, *Treści ideowe i estetyczne Drzwi Gnieźnieńskich*, w: *Drzwi Gnieźnieńskie*, t. 2, red. M. Walicki, Wrocław 1959, s. 7-160.

skiej⁹. W tych pierwszych pracach zastosował nowatorską wówczas w Polsce metodę badań ikonologicznych, wprowadzoną przez Erwina Panofskiego. Poszerzała zakres badań dzieła sztuki, ukazując głębszy jego pokład – treści ideowe. Lech Kalinowski z powodzeniem stosował tę metodę, pogłębiając ją i twórczo rozwijając. Starał się odczytać pierwotne znaczenia artystycznego przekazu w kontekście epoki i jej kultury. Zawsze jednak punktem wyjścia był opis i drobiazgowa analiza samego dzieła sztuki. Przykładem tej postawy badawczej może służyć rozprawa na temat tzw. posadzki wiślickiej¹⁰ czy nowa interpretacja gotyckiej płyty nagrobkowej Jana z Czerniny¹¹.

Wypowiedzi Lecha Kalinowskiego w znaczący sposób zmieniały sposób patrzenia na sztukę. Tak było w przypadku artykułów o polskiej sztuce przedromańskiej i romańskiej, w których autor ukazał nowe horyzonty badawcze i przedstawił propozycję wprowadzenia terminu „sztuka wczesnopiastowska” na określenie syntezy wpływów ottońskich i śródziemnomorskich na ziemiach polskich w latach 966-1138¹².

W rozprawach, esejach i wszelkich jego tekstach zwraca uwagę dbałość o język, jego precyzję i piękno. Z biegiem lat jego prace nie utraciły aktualności, a jednocześnie stanowią wzór doskonałości warsztatowej, przykład dyscypliny, trafności wypowiedzi i stosowania jednoznacznej terminologii oraz znakomitego aparatu naukowego.

W latach 1961-1965 Lech Kalinowski kierował badaniami archeologiczno-architektonicznymi w Opactwie OO. Benedyktynów w Tyńcu, prowadzonymi przez Katedrę Historii Sztuki Średniowiecznej UJ przy współudziale Heleny Zoll-Adamikowej i Klementyny Żurowskiej. Sukcesem tych prac było odsłonięcie fundamentów i części murów naziemnych romańskiej bazyliki, zapewne z drugiej połowy wieku XI, oraz odnalezienie grobów opackich z cennym wyposażeniem: naczyniami liturgicznymi, insygniami opackimi. W opublikowanym w roku 1971 tomie prezentującym wyniki badań tyńskich Lech Kalinowski zamieścił wnikliwe studia poświęcone odkrytym naczyniom liturgicznym i innym przedmiotom z grobów opackich oraz romańskim rzeźbionym kapitelom pochodzącym najprawdopodobniej z krużganka klasztornego¹³.

Od roku 1962 przez wiele lat pracował nad korpusem witraży średniowiecznych w Polsce, przygotowywanym w ramach międzynarodowego projektu Corpus Vitrearum Medii Aevi. W związku z tym brał udział w międzynarodowych kolokwiach poświęconych tym badaniom we Frankfurcie (1962), Wiedniu (1983), Barcelonie

⁹ L. Kalinowski, Treści artystyczne i ideowe kaplicy Zyguntowskiej, *Studia do Dziejów Wawelu* 2, 1960, s. 1-129.

¹⁰ Tenże, Romańska posadzka z rytami figuralnymi w krypcie kolegiaty wiślickiej, w: *Odkrycia w Wiślicy*, Warszawa 1963, s. 85-132 [Rozprawy Zespołu Badań nad Polskim Średniowieczem Uniwersytetu Warszawskiego i Politechniki Warszawskiej 1]; tenże, „Hi conculcari querunt”, czyli kto pragnie być deptany na posadzce wiślickiej, *Z otchłani wieków* 34, 1968, s. 190-196.

¹¹ Tenże, Płyta nagrobkowa Jana z Czerniny w Rydzynie. Zagadnienie interpretacji, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego* 45, *Prace z Historii Sztuki* 1, 1962, s. 5-29.

¹² Tenże, Treści ideowe sztuki romańskiej i przedromańskiej w Polsce, *SZ* 10, 1965, s. 1-32; tenże, *Sztuka przedromańska i romańska w Polsce a dziedzictwo karolińskie i ottońskie*, *FHA* 16, 1980, s. 5-20.

¹³ Tenże, *Badania architektoniczno-wykopaliskowe w Tyńcu. Zabytki rzeźby romańskiej w opactwie tyńskim. Przedmioty liturgiczne znalezione w grobach pierwszych opatów tyńskich*, *FHA* 6/7, 1971, s. 5-13, 137-207.

(1985), Erfurcie (1987), Bernie (1991), Rouen (1993) i Sienie (1995). W roku 1998 uczestniczył w przygotowaniu dziewiętnastego kolokwium w Krakowie. Prowadzone prace, powiązane również z konserwacją niektórych zespołów, zaowocowały opracowaniami całościowymi i licznymi artykułami częściowymi¹⁴.

Osobną dziedziną jego badań i zainteresowań były szeroko pojęte dzieje historii sztuki jako nauki oraz jej wybitni przedstawiciele. Opatrzył wnikliwą przedmową pierwsze polskie wydanie dzieła Heinricha Wölfflina *Podstawowe pojęcia historii sztuki*, wskazując na fundamentalne zasługi autora¹⁵. Wiele uwagi poświęcił Erwinowi Panofskiemu i jego metodzie¹⁶. Wypowiedział się również na temat teorii sztuki Aloisa Riegla¹⁷ oraz działalności i poglądów Maxa Dvořáka¹⁸.

Pisał też zwięzłe, syntetyczne hasła encyklopedyczne i biogramy uczonych do *Wielkiej encyklopedii powszechnej PWN*, *Słownika starożytności słowiańskich*, *Encyklopedii sztuki starożytnej*, *Małego słownika kultury dawnych Słowian*, *Encyklopedii katolickiej*, *Encyklopedii kultury bizantyńskiej* oraz *Polskiego słownika biograficznego*.

Wysoki poziom naukowy i pozycję w rankingu wydawnictw zawdzięcza Lechowi Kalinowskiemu wiele publikacji, a szczególnie krakowskie czasopisma z historii sztuki. Przez szereg lat był redaktorem „Zeszytów Naukowych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prac z Historii Sztuki”, wydawanych od 1962 roku¹⁹. Jako członek i sekretarz naukowy, a później przewodniczący Komisji Teorii i Historii Sztuki przy krakowskim Oddziale PAN współpracował przy redakcji kolejnych tomów organu tejże Komisji „Folia Historiae Artium”, a następnie został jego redaktorem. Po reaktywowaniu Polskiej Akademii Umiejętności, jako przewodniczący Komisji Historii Sztuki włączony do Wydziału Filologicznego, został redaktorem „Folia Historiae Artium SN”²⁰.

¹⁴ Tenże, Średniowieczne witraże na wschodnich ziemiach Polski, w: *Sztuka i humanizm = Roczniki Humanistyczne* 42), 1994, z. 4, s. 21-39; tenże, Thorner Glasmalerei des 14. Jahrhunderts, w: *Sztuka w kręgu Zakonu Krzyżackiego w Prusach i Inflantach = Studia Borussico-Baltica Torunensia Historiae Artium* 2, 1995, s. 147-175 [współautorstwo z H. Małkiewicz]; tenże, Średniowieczne witraże Śląska, w: *Między Wrocławiem a Krakowem. Sztuka gotycka na Górnym Śląsku*, Katowice 1995, s. 35-55 [współautorstwo z H. Małkiewiczówną]; tenże, Średniowieczne witraże kościoła Mariackiego w Krakowie, w: L. Kalinowski, H. Małkiewiczówna, L. Heine, P. Karaszkiewicz, *Średniowieczne witraże kościoła Mariackiego w Krakowie = Studia i Materiały Wydziału Konserwacji i Restauracji Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie* 7, 1997, s. 13-62 [współautorstwo z H. Małkiewiczówną]; L. Kalinowski, *Malarstwo witrażowe*, w: *Malarstwo gotyckie w Polsce*, red. K. Secomska, A. Labuda, t. 1: Synteza, Warszawa 2004, s. 185-214 [Dzieje Sztuki Polskiej, t. II, 3].

¹⁵ L. Kalinowski, *Przedmowa*, w: H. Wölfflin, *Podstawowe pojęcia historii sztuki*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1962, s. 10-15.

¹⁶ L. Kalinowski, *Ikonologia czy ikonografia? Termin ikonologia w badaniach nad sztuką Erwina Panofsky'ego*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego* 102, *Prace z Historii Sztuki* 10, 1972, s. 5-33.

¹⁷ Tenże, O „Pierwszej nowoczesnej teorii sztuki” profesora Ksawerego Piwockiego, *FHA* 9, 1973, s. 195-203.

¹⁸ Tenże, *Max Dvořák i jego metoda badań nad sztuką (w stulecie urodzin)*, Warszawa 1974.

¹⁹ Pod redakcją Lecha Kalinowskiego ukazały się zeszyty 1-5 z lat 1962-1967 oraz 7-17 z lat 1968-1983 „Prac z Historii Sztuki”.

²⁰ Pod redakcją Lecha Kalinowskiego ukazały się tomy *FHA* 21-30 za lata 1985-1994 i *FHA SN* 1-5/6 za lata 1995-2000.

Wraz z Józefem E. Dutkiewiczem wniósł istotny wkład w powstanie Wydziału Konserwacji Dzieł Sztuki ASP w Krakowie i w tworzenie programu studiów na tym Wydziale. Do roku 1964 prowadził tam wykłady, a następnie przez wiele lat, aż do śmierci, był członkiem komisji dyplomowych i komisji w przewodach kwalifikacyjnych I i II stopnia. W uznaniu zasług mianowany został Profesorem Honorowym Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.

Odegrał również znaczącą rolę w sprawie ofiarowania narodowi polskiemu kolekcji obrazów i całej spuścizny przez Karolinę Lanckorońską oraz przekazania do zbiorów Zamku Królewskiego na Wawelu oraz Zamku Królewskiego w Warszawie m.in. dzieł takich malarzy, jak Simone Martini, Bernardo Daddi, Vittore Crivelli, Rosello di Jacopo Franchi, Sano di Pietro, Palma Młodszy, Dosso Dossi czy Rembrandt.

Lech Kalinowski był członkiem Komitetu Nauk o Sztuce Polskiej Akademii Nauk, członkiem i przewodniczącym Komisji Teorii i Historii Sztuki krakowskiego Oddziału PAN. Był również członkiem Komisji Historii Sztuki Polskiej Akademii Umiejętności jeszcze przed zawieszeniem jej działalności. Znacząco przyczynił się do reaktywacji Polskiej Akademii Umiejętności w roku 1990. Był jej członkiem czynnym, przewodniczącym Komisji Historii Sztuki i dyrektorem Wydziału Filologicznego. Był również członkiem Polskiego Towarzystwa Filozoficznego, Stowarzyszenia Historyków Sztuki i jego członkiem honorowym, członkiem Rady Naukowej Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, Rady Muzealnej Zamku Królewskiego na Wawelu, Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, przewodniczącym Rady Naukowej Biblioteki PAN w Krakowie, uczestniczył w pracach Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa. Dowodem międzynarodowego uznania uczonego były członkostwa wielu zagranicznych towarzystw naukowych, m.in. The British Academy, Comité International d'Histoire de l'Art z siedzibą w Paryżu, Société Française d'Archéologie, Corpus Vitrearum Medii Aevi, Institute for Advanced Studies w Princeton. W roku 1997 otrzymał prestiżową Nagrodę im. Gottfrieda Herdera.

Na tym tle skromnie przedstawia się lista wyróżnień państwowych. W roku 1961 odznaczono go Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, w roku 1975 otrzymał Nagrodę II stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W roku 2000 nadano mu Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski.

Świadectwem roli i miejsca Lecha Kalinowskiego w dziejach polskiej historii sztuki, oprócz dorobku naukowego, są dwie księgi pamiątkowe jemu dedykowane z okazji jubileuszu sześćdziesięciolecia i osiemdziesięciolecia urodzin²¹. Był wybitnym uczonym o znaczącym dorobku i autorytecie, uznawanym za jednego z najwybitniejszych europejskich historyków sztuki drugiej połowy XX wieku.

Andrzej Włodarek

²¹ *Symbolae historiae artium. Studia z historii sztuki Lechowi Kalinowskiemu dedykowane*, Warszawa 1986 oraz *Magistro et amico amici discipulique. Lechowi Kalinowskiemu w osiemdziesięciolecie urodzin*, Kraków 2002.

